

Dopis bratřím Řádu kazatelů Od „Proposita“ řádu ke konventnímu projektu apoštolského života

*„Úkol (propositum) řádu vyjádřil papež Honorius III. v listě svatému Dominikovi... těmito slovy...“
(LCO 1, § 1).*

Prot. 50/15/679 Letters_to_the_Order

Drazí bratři,

v perspektivě tohoto „*proposita*“ řádu se k vám obracím tímto dopisem věnovaným „komunitnímu projektu“, abych odpověděl na požadavek generální kapituly v Trogiru (AGK Trogir, 2013, 69). Chtěl bych osvětlit, jakým způsobem práce každého konventu na vytvoření vlastního „programu či projektu apoštolského života“ (LCO 311, § II) otevírá cestu, na níž se každý z bratří a každá komunita zapojují do neustálého procesu „potvrzování“ řádu prostřednictvím rozvíjení jeho základního „*proposita*“ (LCO 1, § I, § VIII).

Prohlášením, že „podoba řádu jako řeholního společenství vychází z jeho poslání a z bratrského společenství“ (LCO 1, § 6), Základní ústava jasně stanovuje souvislost mezi posláním a komunitou, jež definuje náš řád. Tím odkazuje na jeden ze základních úkolů konventní kapituly: zkoumat zároveň věrnost bratří apoštolskému poslání i řeholnímu životu (LCO 7, § 7). Reflexe nad konventním projektem apoštolského života je tak vlastně výzvou k zamyšlení nad zodpovědností kapituly v dynamice „svatého kázání“.

Konventní apoštolský projekt a Propositum řádu

Výraz „komunitní projekt“ byl zaveden generální kapitulou v Oaklandu a řádové kapituly se od té doby k tomuto tématu vícekrát vyjádřily.¹

Můžeme pochopitelně poznamenat, že kapituly se chtěly vyrovnat s tu a tam se vyskytujícími obtížemi, aby zabránily tomu, že se konventní život zredukuje na pouhý souhrn individuálních aktivit prováděných bez jakékoli vazby s komunitou (srov. AGK Oakland, 1989, 38). Tím se jasně poukázalo na riziko určitého „přehnaného individualismu“ v komunitách (v tomto ohledu je třeba zdůraznit, že tato tendence nenastala až s příchodem „nových generací“, ačkoli u nich lze rozpoznat specifickou formu vztahu individua ke skupině, stejně jako specifický proces rozpoznávání a identifikace osobních cest v kolektivních dějinách). Ale výrazně nad rámec tohoto motivu chtěly debaty o komunitním projektu rovněž podporovat společnou apoštolskou práci (AGK Caleruega, 1995, 44). Proto kapitula v Bogotě prohlašuje, že komunitní projekt je nástrojem k vytváření pozitivního napětí mezi bratrským životem a posláním (Mexico 39, Caleruega 44, Bologna 127–132), tak, aby tím, kdo káže a vydává svědectví, byla úplně celá komunita (LCO 311, § II). Tento projekt „je nástrojem pro prohloubení vztahů mezi námi, upevnění upřímné komunikace a zapojení všech do poslání“ (AGK Bogota 2007, 164). Právě takto se konventní komunity stanou „domy kázání“ (AGK Krakov, 2004, 219–229). Výzva k vypracování apoštolského projektu komunity je výzvou k uskutečnění kapitulní formy bratrského společenství a k uvědomění, že právě ona je jedním z klíčových zdrojů kazatelského poslání.

Diskutovaný výraz

Mnozí bratři ve všech částech světa nicméně vyjadřují rozpaky, zda je pojem komunitního projektu nosný. V první řadě jde o námitky lingvistického rázu, neboť v závislosti na jazyku a kultuře může výraz „projekt“ označovat tak rozdílné skutečnosti jako program konkrétních cílů, jichž se má dosáhnout, globální životní záměr nebo také ideologický projekt. Někteří se také obávají jednoznačné definice vymezující aktivitu, jež by musela být za každou cenu přijata a uskutečněna všemi, kdo chtějí náležet k příslušné komunitě a zapojit se do ní. Další poukazují na to, že „společný projekt“ je v řádu již jasně zaveden Konstitucemi a Akty generálních a provinčních kapitul, a že tedy není nutné ještě něco dalšího přidávat. Jiní zase vyjadřují obavy, aby takovýto

„společný“ projekt nedusil individuální kreativitu či nesnižoval význam subsidiarity (když jde o to, aby byl schválen provinciálem). Je tedy třeba vyhnout se tomu, co by mohlo, jak se bratři obávají, být na překážku správnému rozvíjení povolání řádu.

Přes tyto rozpaky a námitky je ovšem důležité uvědomit si, že po sobě jdoucí generální kapituly chtěly právě za pomoci tohoto pojmu vyzvat bratry k tomu, aby se spojili s tím, co je samotným srdcem povolání řádu: nabízet církvi a světu „domy kázání“, kde se bratři učí „setrvávat ve Slově“, aby „se stali učedníky“ (srov. Jan 8, 31–32; Jan 14, 23; Mt 11, 29). Vypracováním komunitního projektu a jeho pravidelným hodnocením přijímá konventní kapitula svoji vlastní zodpovědnost za řízení „svatého kázání“. Tím vyjadřuje určité přesvědčení (jež také nejspíš přimělo kapitulou v Trogiru, že vzhledem k mnoha rozpakům o užívání tohoto pojmu vyzvala magistra řádu, aby na toto téma napsal dopis!): konkrétní realizace bratrského společenství je nedílnou součástí kázání řádu. A toto přesvědčení před nás staví výzvu: jak mohou bratři začlenit nespornou tendenci k individualismu – či spíše, zdá se mi, k privatizaci kázání – do společného úsilí přijímat vždy znovu své povolání od „bratrského společenství kazatelů“, k němuž byli asignováni? Jde o to, nakolik si každý cení „tavicí pece komunitního života“ jakožto zdroje služby kázání, v němž rozpoznává zdroj svého vlastního osobního, lidského, křesťanského, duchovního, řeholního, apoštolského a dominikánského života. Takto lze opravdu hovořit o projektu bratrství, bratrství, do něhož se každý chce dennodenně znovu rodit, bratrského života, který je sám o sobě „kázáním“ o touze po komunitním životě. Bratrský život, který je znamením ve světě do té míry, nakolik je kázáním pro své členy. Bratrské společenství a poslání!

„Projekt“ pro utvrzení Dominikova „Proposita“

Základní ústava řádu (LCO 1, § I) začíná právě slovem *Propositum* a různé překlady nám poskytují směr pro upřesnění toho, o co jde u „komunitního projektu“. „*Propositum Ordinis his exprimebat verbis Honorius papa III s. Dominico et fratribus eius scribens.*“ Český překlad začíná takto: „Úkol řádu vyjádřil papež Honorius III. v listě svatému Dominikovi a jeho bratřím těmito slovy: ‚Ten, který obohacuje svou církev stále novým potomstvem (novými věřícími), chtěl připodobnit tuto poslední dobu dobám dřívějším a šířit katolickou víru. Proto vám vnukl zbožnou touhu, abyste si zvolili chudobu a přijali řeholní život, věnovali se hlásání Božího slova a po celém světě zvěstovali jméno našeho Pána Ježíše Krista‘ (bula z 18. ledna 1221).“ První slovo je do španělštiny přeloženo prostřednictvím „*el ideal de la Orden*“ (ideál, cíl), do angličtiny „*the Order's purpose*“ (účel, záměr, cíl) a francouzštiny „*le projet de l'Ordre*“ (plán, záměr). Takto je Dominikovo *Propositum* projektem řádu, jeho ideálem, jeho cílem. Jak napomoci tomu, aby program či projekt apoštolského života (*programma seu schema vitae apostolicae; programa o proyecto; program or project; le programme ou projet de vie apostolique*) komunity byl interpretací, v určité době a na určitém místě, prvopočátečního *proposita*? Myslím si, že právě toto je výzva, jež se nám předkládá: **vytvořit projekt pro „svaté kázání“.**

Význam apoštolského projektu vypracovaného komunitou přesahuje pouhý výčet aktivit zamýšlených jednotlivými bratry nebo navrhovaných společně všemi bratry či skupinami bratří v komunitě. Takový výčet by tvořil pouze formální obsah „programu“ zmiňovaného v LCO 311. Nejde ani o vytvoření „strategického plánu“ pro účinné kázání, jež se snaží přizpůsobit poptávce a nabídce trhu. Jde o to, aby se tento program vepsal do dynamiky, která ho přesahuje a nese: dynamiky, skrze niž se komunita bratří kazatelů snaží stát konkrétní realizací „svatého kázání“ Řádu kazatelů. Toto svaté kázání je totiž projektem, ideálem a cílem řádu, jehož potvrzení Dominik žádal od papeže. V procesu poznamenaném napětím a směřujícím k tomuto ideálu se každý jednotlivec zapojuje do budování komunity, jež se podílí na utváření provincie a řádu. Komunity se snaží být jako „malé církve“ v srdci církve a připomínají tak, že církev se postupně usazovala ve světě jako společenství, v němž Ježíšovo kázání přitahovalo neustále nové věřící. Při četbě evangelia je dobře vidět, že to znamená vejít do tohoto pohybu, v němž každý nový věřící postupně objevuje svoje zaslíbení ke spáse hláсанé Ježíšem. Je ale také vidět, že tato první komunita „Ježíšových přátel“, když v sobě rozpoznala předobraz hláсанého společenství, je sama naléhavě

puzena jít hlásat radostnou zvěst o Království do všech měst a vesnic. To je ona dynamika, jež naplňuje Dominikovo „propositum“: být v srdci církve evangelní paměti Ježíšova kázání, na němž je postavena církev. Takový je příběh svatého kázání, jímž se naše moderní doba může vztahovat k počátkům skrze „Toho, který obohacuje svou církev stále novým potomstvem (novými věřícími)“ (LCO 1, § 1).

Když komunita vytváří svůj projekt apoštolského života, vstupuje *do dobrodružství vyprávění, skrze něž buduje sebe sama* tím, že o sobě mluví. Tak se stává domem kázání, když sama k sobě mluví o svém zakořenění v evangelijním kázání. Proto si rád vypůjčuji od Paula Ricoeuraⁱⁱ pojem narativní identity, abych popsal, o co jde při vypracovávání apoštolského projektu v komunitách. Narativní identita je, píše Paul Ricoeur, „druh identity, k níž lidská bytost dochází díky meditaci narativní funkce“. Pro něj je utváření narativní identity jednotlivce nebo historické komunity místem, kde se prolínají historie a „fikce“.ⁱⁱⁱ Ve světle tohoto pojmu lze říci, že tváří v tvář riziku fragmentace na roztržitěné nebo neurčité identity jsme povoláni vepsat život našich komunit do „živé paměti“ vycházející z kořenů (Ježíše prvního kazatele a Dominika) a tím odpovědět na výzvu k stálé obnově. Pochopíme tak, že jednota kázání řádu, provincie nebo komunity se nevztahuje k jednohlasnosti nebo uniformitě, ale spíše k jednotě ideálu, k němuž směřuje hlásání Království od evangelních dob a které se Dominik snažil realizovat ve své době: eschatologické společenství, k němuž hlásání evangelia o jménu Ježíše Krista napříč světem touží získat nové věřící. Bratrské společenství, které se utváří samotným vypracováním apoštolského projektu komunity, a které je vždy ve stavu zrodu, je v tomto smyslu znamením onoho společenství, o kterém se káže. Komunita, aniž by ustrnula v marné touze po identitě, jež by zůstávala stále stejná (*idem*), se stává sebou (*ipse*), když sama sebe promítá do tohoto znamení přicházejícího Království. V dobrodružství takového vyprávění se může komunita neustále přijímat jako „zasvěcená“ přicházejícímu Slovu, události milosrdenství. „Komunita v projektu“, jakoby svátost úradku toho, který poslal svého Syna pro spásu světa.

Kapitula, v srdci

Když konstituce pověřují konventní kapitulu vypracováním komunitního programu nebo projektu, zdůrazňují, že kapitula je v srdci tohoto procesu budování narativní identity komunit kazatelů a každého z bratří, kteří jsou jejími členy: „Každý konvent ať vypracuje vlastní plán neboli program apoštolské práce, aby společný život sloužil apoštolátu a byl obohacován prací bratří. Tento plán, vypracovaný a revidovaný všemi, musí být zaslán provinciálovi ke schválení. Takto se vyloučí individuální aktivita bratří nepřipustitelná vlastní komunitou a provinciálem“ (LCO 311, § I). Jaké jsou důvody takového naléhání?

Kapitula v Oaklandu (AGK Oakland, 38) hned na začátku představuje komunitní apoštolský plán jako vyjádření skutečnosti, že komunitní život má být plně integrován do obecného poslání kázání. Vypracování tohoto „projektu života“ neumožňuje vyřešit nevyhnutelné napětí mezi komunitou a posláním (AGK Mexico, 36, 1.2.1), ale překonat ho tím, že ukážeme, že se vzájemně posilují. Toto napětí připomíná starou dialektiku v řeholním životě: mezi kontemplativním a aktivním životem, mezi misionářskou činností a vnitřním životem komunity, mezi realitou komunity a světa, dokonce i mezi řeholním a světským životem. Novou závažnost získalo v období pokoncilního hnutí *aggiornamenta*, když se podoba řeholního života v řádu stala méně „monastickou“ a zmizel rozdíl mezi „konventním“ a „apoštolským“ životem a zároveň se formy života v konventech řádu velmi rozrůznily. V širším smyslu, v církvi, mohla naléhavost misijních děl často vést k upřednostňování hodnoty „konání“, leckdy k zavedení iluzorního protikladu mezi bytím a konáním. Vedlo to k tomu, že se zapomnělo, že volba řeholního života byla asi lépe definována jako volba „způsobu života“, kde se má bratr kazatel s bratry a skrze bratry stávat „mužem evangelia“ a zároveň „apoštolským mužem“, jak fr. Vicaire popsal svatého Dominika. V tomto smyslu není komunitní projekt pouhým soupisem apoštolských aktivit jedněch nebo druhých, ale mnohem spíše ukazuje dynamiku, podle níž daná komunita *touží po rozvinutí vlastního „způsobu života kazatele“ v programu života, který udržuje pohromadě společenství a poslání.*

Díky komunitnímu projektu vypracovanému konventní kapitulou se uvede do pohybu dynamika, která integruje bratrské společenství a poslání tím, že zahrnuje každého v jeho plné a vlastní míře, ale zároveň udržuje cíl společného poslání (apoštolská odpovědnost), aby nebyl ohrožen subjektivismem bratří. Kapituly naléhavě žádají, aby bratři společně vynaložili úsilí a čas na přípravu tohoto projektu a vtělili do něj to, co se týká konkrétního života komunity (srov. AGK Krakov 2004, 224, 244), organizaci jejího života víry a slavení, plánování času a využití prostor, vztahů jednotlivých bratří ke komunitě a zvyklosti komunity se zřetelem na řeholní observance v řádu (LCO 40; AGK Mexico, 39). Vyzývají také bratry kazatele, aby považovali komunitní život za zdroj i za plod kazatelské služby a aby v něm rozpoznávali pramen svého vlastního osobního, lidského, křesťanského, řeholního a apoštolského života.^{iv} Není to právě tato vzájemnost, která činí z komunit kazatelů znamení bratrství, kazatele společenství?

Zde nacházíme dynamiku narativní identity, skrze niž se bratři, komunity a provincie začleňují do Dominikova „*proposita*“. Nejsme všichni jednou provždy „usazení“ v dominikánské identitě, která by byla definována hodnotami, způsoby konání, historickými prvky tradice řádu, které bychom měli mistrně zvládnuté. Jde spíše o integraci s druhými – s pohledem druhých a s jejich rozlišováním –, která nakonec utváří naše osobní a komunitní bytí jakožto „kazatelů“, když komunitu a poslání neustále vystavujeme dialogu. Právě naše integrace do dominikánského společenství „poslaného kázat“ nám uděluje naši vlastní autonomii kazatelů, protože směřuje naši apoštolskou svobodu do Dominikova projektu, tak silně poznamenaného touhou kázat jednotu ve společenství.^v Skládat profesi poslušnosti Dominikovi nás zavazuje k tomu, abychom zůstali věrní jeho duchu a projektu (LCO 189, § IV), to znamená slibovat účast na tomto bratrském společenství kázání, které založil, právě ve jménu touhy „být poslán kázat“. Tato dynamika připomíná dynamiku utváření samotné církve a skrze kázání bratrského společenství tvoří specifický přínos řádu k funkci „evangelní paměti“, kterou má v církvi zasvěcený život.

Náš projekt tak nepochybně bude komunitním nejen proto, že je vypracován a průběžně hodnocen kapitulou, ale také proto, že jakožto plod kapitulního dialogu utváří komunitu tím, že ji „vyslovuje“, tedy tím, že formuluje konkrétní cíle a závazky, jimiž bratři chtějí být aktivními dědici tradice řádu. Když tento projekt „vyslovuje“ komunitu (její realitu, její závazky v jejím životním prostoru, její cíle a apoštolské realizace, její rytmus a organizaci časů komunitního setkávání, její apoštolský program), říká také, že tato komunita touží stále více integrovat život a poslání, aby se stala opravdu tím, čím má být: učící se komunitou, místem setkání, místem slavení, tedy domem kázání (AGK Krakov 2004, 225). Komunita se neredukuje na pouhou „praktickou záležitost“ (ačkoli jde i o praktickou záležitost k naplnění náročných měřítek „ctností“ nutných k soužití či o „základnu“ poskytující všem potřebné prostředky pro jejich osobní kázání). Je především místem, kde se náš slib poslušnosti uzpůsobuje tajemství milosti Slova, jež naplňovalo svatého Dominika. Každý bratr kazatel se tak bude podílet na utváření jednoty řádu, jednoty založené společenstvím kázání. Tak se odhaluje proces, jímž bratři „potvrzují“ a přijímají Dominikovo *Propositum*. *Komunitní projekt je tak „vyprávěním“, které vyjadřuje, jak se komunita a její členové snaží dostat své identity kazatelů.*

Je vhodné podtrhnout zejména dvě výzvy spojené s tímto úsilím o narativní identitu každé komunity kazatelů. První je snažit se naslouchat konverzaci Boha s lidmi, tedy odhodlaně naslouchat Božímu slovu, jak je kázáno a zároveň posloucháno, slaveno a studováno společně. Právě skrze toto postavení Slova do středu našich komunit můžeme směřovat k tomu, abychom opravdu žili tajemstvím bratrského společenství při neustálém hledání pravdy („Tvé Slovo je pravda“, Jan 17, 17), která osvobozuje: „Právě tehdy, když sdílíme život toho, který, poslaný od Otce, nám vdechuje svého Ducha, získáváme vnitřní svobodu, jež jediná nás uschopňuje odpovídat na volání našich lidských bratří a sester“ (AGK Trogir 2013, 40). Život komunit se tedy každému snaží pomoci, aby si osvojil tento styl života, který „vyplývá z osobní a komunitní rovnováhy mezi studiem, kontemplací a liturgickou modlitbou, přičemž každá dimenze je ožívována těmi zbývajícími“ (AGK Trogir 2013, 45). Pokud tak činí, jedná se již o evangelizaci: „vládnost našeho

bratrského života, radost a odpuštění, které společně sdílíme, tvoří – ve světě zraněném násilím, konflikty a vylučováním – nejlepší evangelizaci; nenazývaly se snad naše první komunity „svatými kázáními“? (AGK Trogir 2013, 45). *Domy kázání, kde se bratři naučí „zůstávat ve Slově“, aby „se stali učedníky“* (srov. Jan 8, 31–32; Jan 14, 23; Mt 11, 29). Je zde ovšem také druhá výzva: komunikace mezi bratry. Jedná se o jeden z nejsmutnějších postřehů, jež lze učinit během vizitací v řádu: kolikrát jen bratři říkají vizitátorům, že „v komunitě se spolu nemluví“ (pokud se tedy nejedná zrovna o fotbal, politiku, o ostatní nebo někdy o biskupy!) Každý ale touží po kvalitní konverzaci, která by dokázala utkat mezilidské předivo, bez něhož žádný bratrský a duchovní život, ani žádná apoštolská odpovědnost nejsou vůbec představitelné. Podnikat nějaký společný projekt znamená vyjít společně z toho, čím žijeme, vsadit na skutečnou komunikaci, kde každý bez strachu či vypočítavosti nasazuje své vlastní slovo, aby se zúčastnil společného rozlišování o směřování, jež je třeba zvolit pro nejlepší možnou synergii mezi životem a posláním^{vi} ... Apoštolský projekt komunity se rodí na průsečíku této dvojí komunikace – s Bohem a s bratry – takovým způsobem, že společná apoštolská zodpovědnost (srov. AGK Bologna 1998, 127.3) nachází svůj zdroj ve společné „starosti o svět“, „lásce ke světu“, ba dokonce „nespavosti pro svět“, která charakterizovala svatého Dominika, kazatele milosrdenství.

Komunita „v projektu“: poslání a putování

Jak se projekt apoštolského života nějaké komunity může stát interpretací a aktualizací, v daném čase a místě, původního *proposita*? Odpověď na tuto otázku může být podle výše předloženého nahlížena z různých úhlů pohledu: z hlediska zaměření daného kázání, z hlediska podmínek realizovaných v dané komunitě na podporu tohoto kázání, z hlediska společné apoštolské zodpovědnosti, k níž je každý bratr určen profesí díky slibu poslušnosti. Je to právě profese, která nás začleňuje do onoho hnutí vůbec prvního poslání Syna a otevírá cestu, jak se stát Ježíšovým učedníkem, kazatelem. „Aktivní život, v němž se ostatním předává skrze kázání a vyučování to, co bylo kontemplováno, je dokonalejším než život výlučně kontemplativní, poněvadž takový život předpokládá přemíru kontemplace. A proto si Kristus zvolil právě takový život. [...] Tak se slušelo, že zatímco důvěrně žil s lidmi, ve všech vzbuzoval důvěru, aby mohli jít k němu“ (ST III, q. 40, a. 1 sol 2 resp 3).

Ovšem samotný proces konventního apoštolského projektu – stejně jako apoštolský plán nějaké provincie či poslání zadané institucím pod přímou jurisdikcí magistra řádu – vyzývá k posílení vědomí společné apoštolské zodpovědnosti, a to za pomoci pravidelného hodnocení. Díky tomu je možné nejenom korigovat případné omyly či přizpůsobovat odpověď na potřeby, ale také rozpoznávat změny kontextu a nové výzvy evangelizace, stejně jako nové potřeby, na něž by mohlo odpovědět svědectví apoštolského kázání. Právě na základě této činnosti jsme vyzýváni, abychom měli odvahu provádět změny, opouštět různá místa či díla, abychom se zapojili do jiných, abychom spustili nové iniciativy. Hodnocení, přizpůsobování a mobilita nám ukazují pravou a náročnou perspektivu putování kazatelů.

Záchytné body pro putování

V perspektivě poslání, jež je jeho cílem, se řád snaží podporovat apoštolskou kreativitu každého bratra a každé komunity. Nejde jen o to – být je to důležité –, u každého uznat a ocenit jeho schopnost kázat, ale hlavně podporovat integraci každého do společné starosti o stálé uzpůsobování přínosu řádu k „hlásání Království, které přichází“.

Priority řádu, které byly definovány (AGK 1978, Quezon City, 15, § 5) a postupně zformulovány a zpřesňovány jednotlivými generálními kapitulami, jsou průvodci pro rozpoznávání směřování co možná nejlépe přizpůsobeného kontextu a potřebám doby a místa. Popisují jakýsi ideální horizont konstitutivního kázání Dominikova *Proposita*. Pokud jsme si během několika posledních století mohli myslet, že svět je většinou křesťanský a kázání evangelia se odehrává pastorační cestou, dnes je naprosto naléhavé předkládat Slovo v odkřesťanštěných kulturách a světě. Tato situace nás nutí rozvíjet kulturní politiku („intelektuální misii“?) orientovanou na filosofické a teologické bádání zaměřené na kultury, sociální proudy a náboženské tradice mimo historické křesťanství. Přítomnost bratří a sester řádu nás učí, že svět se dnes vyvíjí podle logiky, v níž čím dál

více lidí nedostává slovo, aby se vyjádřili k organizaci světa, kterou musí spíše snášet, než aby v ní našli bezpodmínečnou pohostinnost, a ani se po nich neřádá, aby skutečně byli jejími aktéry. Vzhledem k tomu, že předmětem kázání je společenství, je proto základní starostí pro nastolení spravedlnosti ve světě snaha přispět k nastolení stále spravedlivějších podmínek ve světě, aby byla co nejlépe respektována důstojnost lidské osoby i lidstva jako takového. Nové prostředky sociální komunikace vytvářejí nové typy vztahů a společenských vazeb, přičemž vzniká jakýsi „nový kontinent“, který musíme přednostně integrovat do kázání Božího slova.

Od kapituly v Římě jsme definovali jistý počet *oblastí apoštolátu*, v nichž se naše kázání zvláště rozvíjí (to, co kapitula v Trogiru nazývá „*mission mandates*“): školy kázání, přítomnost v blízkosti imigrantů, pastore domorodců, mezináboženský dialog, pastore v centrech velkých měst, růžencové kázání a pastore lidové zbožnosti, farní služba, svět vzdělání, kázání ve světě nových sociálních sítí a na internetu, pastore mládeže a proces ze Salamanky. Tyto oblasti se nesnaží popsat „nová apoštolská místa“, ale spíše vyzvat bratry a sestry, aby na základě svých dosavadních závazků rozvinuli v těchto oblastech novou evangelizaci. Dominik chtěl kázat „v srdci církve“ a ve světě. Pro nás je dnes výzvou snažit se vytrvat v místech, kde církev zakouší hluboké změny, které přetvářejí společnosti, společenskou rovnováhu, vztahy mezi náboženským přesvědčením a věděním, struktury společností a osídlení světa. V tomto ohledu mohou výše uvedené priority posloužit jako orientační body pro další rozvoj.

Jak však rozlišit zaměření, které máme takovému rozvoji dát? I zde může být rozlišování vedeno úvahami řádu na generálních kapitulách, když identifikoval „*hranice*“, na nichž se má řád zdržovat, aby jeho členové jakožto kazatelé přispívali k péči o lidská a společenská zranění způsobená roztržštěním světa a zároveň se podíleli na budování mostů, které by z těchto hranic činily nikoli místa rozdělení, ale příležitosti k přístupu ke společenství. Připomeňme hranice, které byly rozpoznány (AGK A986, Avila, 22): hranice mezi životem a smrtí, výzvy v otázce spravedlnosti a míru ve světě; hranice mezi lidským a nelidským, výzva osob na okraji společnosti; hranice křesťanské zkušenosti, výzvy týkající se univerzalistických náboženství; hranice náboženské zkušenosti, výzva sekulárních ideologií; hranice církve, výzvy nekatolických vyznání a jiných náboženských hnutí. Jelikož se definice priorit coby hranic už dnes nejeví jako něco nového, mohli bychom být pochopitelně v pokušení považovat je za něco přežitého. Zkušenost z vizitací provincií mě ale spíše vede k názoru, že neztratily nic ze svého významu, a to jak ohledně hodnocení našeho současného kázání, tak i zaměření, jež mu můžeme dát^{vii} a jež by ho více zapojilo do perspektivy *Proposita* založení řádu.

Komunita umožňující sebevyvlastnění a znovunalezení mobility

Schopnost sebevyvlastnění je podle Benedikta XVI. podstatným duchovním požadavkem evangelizace. Zdá se mi, že naše příslušnost ke komunitě i účast na jejím životě a poslání tvoří v řádu dvě cesty, jimiž se můžeme učit vyvlastnění sebe sama a „svého“ kázání. Vytvoření apoštolského plánu komunity na kapitule je jistě jedním z nejvhodnějších prostředků povzbuzení k takovému směřování, jakož i k upevnění úlohy „řízení“ náležející konventní kapitule. Jde zde o svědectví naší důvěry v možnost bratrského společenství v lidském pokolení. Jsou pro to dva důvody. Už výše jsme zdůraznili výzvu týkající se dialogu a komunikace mezi bratry uvnitř komunit, jakož i zásadního místa, jež v této komunikaci má mít Slovo života. Vytvořit společný projekt znamená hovořit o tom, čím žijeme, co nás zaměstnává ve světě, v němž kážeme, jak rozumíme mechanismům, které v něm pracují, rozmlouvat o naší starosti o spásu lidstva, o našem studiu či dialogu s nevěřícími...^{viii} Když se papež František obracel k zasvěceným osobám v církvi,^{ix} napsal, že od nich očekává, že budou pozorné k tomu, co chce Bůh i svět. Zmíněná komunikace vyžaduje jednak pravidelné vyhrazení času (a tak často přitom říkáme, že jsme unavení ze schůzek), ale také nabídnutí vzájemné důvěry, úctu ke slovu každého a vyvarování se redukce kohokoli na jednotlivou vyjádřenou myšlenku, velkorysé odhodlání všech účastnit se „rozhovoru“, což spíše než k ideologickým střetům přispěje k možné jednomyslnosti. Tak, a to je druhý ze zmíněných bodů, má být komunikace bratří na kapitule nejen příležitostí k vypracování plánu, ale i k tomu, aby se

každý z bratří plně, bez obav a otevřeně zapojil do obecné zodpovědnosti a překonal pokušení „privatizace“ svého povolání kazatele, „vlastnění“ apoštolátu či instituce i účasti na společném životě na způsob lobbismu spíše než solidarity, v níž se každý snaží být citlivý k potřebám a výzvám všech. Jak často našemu apoštolskému životu hrozí zkosnatělost kvůli individuálnímu lpění na projektech!

Komunikace a život bratří v komunitě jsou také příležitostí znovu společně definovat rovnováhu jejich „dominikánské ekologie“, kterou chceme podporovat a utvářet. Svaté kázání může být vskutku popsáno jako „strom kázání“, kázání, které chce v srdci církve přispívat k existenci takového stromu, v němž by všichni našli své hnízdo. Musí ale také pečovat o to, co zakládá jeho kořeny, a zajišťovat podmínky určité rovnováhy dominikánského života bratrského společenství: bratrský život, modlitbu a studium, tři způsoby kontemplace a hledání pravdy, jíž je On. Proto je ve vypracování plánu komunity důležité společně upřesnit konkrétní způsob, jímž komunita přijme nároky řeholního života podle stanov řádu, své observance (a studium patří mezi ty hlavní), objektivní vztah všech ke stejným pravidlům, takže společné poslání bude vždy chráněno před svévolí individuálního subjektivismu. V průběhu zpracování plánu se často stává, že komunita znovu vyjádří, jakou hodnotu přikládá praktikám ustanovujícím „způsob žití“, který v řádu podporuje naši touhu následovat Krista a posiluje naše apoštolské odhodlání. Patří mezi ně přísnost a střízlivost života, bezpodmínečné sdílení dober, vytrvalost v modlitbě, mlčení nebo neúnavnost ve studiu. Tak se komunitní projekt stane dynamikou bratrského života, v němž nad sebou navzájem bdí srdce a rozum, stejně jako si budou vzájemnými strážci spravedlnost a milosrdenství.

Komunita je také místem, kde můžeme vyjádřit, jak se chceme nechat vyvlastnit z určité mondénnosti. Diskuze v komunitě umožňuje také vyhodnotit situace, kdy ekonomická kritéria krátkodobě zatěžují naše apoštolské volby anebo brání schopnosti podstoupit riziko změny a inovace, které by mohly přinést i neúspěch. Míra našeho „pocitu příslušnosti“ ke komunitě nám také usnadní jasně posoudit, nakolik nás ovládá logika „nadmodernity“, jež se nás týká podobně jako všech našich současníků. Jedná se o vztah identity osob a jejich komunitní příslušnosti, krizi důvěry k institucím a související křehkost demokratického fungování, jistou „krizi“ společné víry provádějící dnes všechna náboženská vyznání, velmi moderní riziko redukce jakéhokoli hodnocení na proces řešení problémů bez snahy o rozvinutí hlubokých procesů obnovy. Za jeden ze znaků „nadmodernity“ se uvádí skutečnost, že byla érou pragmatismu a vyzdvihování efektivity rozumné činnosti. V tomto kontextu je hodnocení výsledků činnosti stále více ceněno. To se týká i nás, a je tedy vhodné přistoupit k vyhodnocování projektů, které formulujeme. Nicméně, vzhledem k tomu, co bylo řečeno, je důležité nesplést si cíl. Vyhodnocování totiž nemá na zřeteli pouze efektivitu pragmatické činnosti, ale plodnost projektu s ohledem na posílení evangelní a apoštolské dynamiky komunity. Proto lze právem říci, že vyhodnocování je nástrojem oživení komunity, jež uplatňuje převor (srov. AGK Caleruega 1995, 44; AGK Krakov 2004, 244; AGK Řím 2010, 68–69) či provinciál (srov. např. AGK Mexico 1992, 40; AGK Providence 2001, 275), a to během vizitací, které jsou „prostředkem reflexe a oživení apoštolského a komunitního života“ (AGK Oakland 1989, 24). Pravidelné hodnocení komunitního plánu umožní zdůraznit zapojení každého v rámci společné apoštolské zodpovědnosti a tak podpoří jeho úlohu. Pomůže také v boji proti přílišnému individualismu, který se může kdykoli znovu objevit (srov. AGK Mexico 1992, 36, 2.2.6). Kritéria ke zpracování takového hodnocení byla předložena kapitolou v Římě (AGK Řím 2010, 62: 63–67).

Metoda hodnocení pro putující kázání?

Jistě neexistuje pouze jediná metoda pro vypracování plánu komunity, i když některé kroky jsou nezbytné.^x Každé provincii přísluší formulovat během provinčního shromáždění či kapituly (příležitostí k provinční „komunikaci“) hlavní linie apoštolského projektu provincie a specifické cíle plánu „života a poslání“ provincie, jež poslouží jako podklad k vypracování plánů komunit.

Budeme-li komunitní projekt považovat za uskutečnění našeho slibu „apoštolské poslušnosti“, bude se hodnocení muset týkat nejen cílů vytyčených komunitou, ale i začlenění komunitního plánu do širšího projektu provincie, od níž komunita obdržela poslání (plánování

provincie, LCO 107), nebo i řádu (srov. AGK Caleruega 1995, 44). Toto je mimochodem předmětem bodu stanov, podle kterého musí být projekt předložen provinciálovi (LCO 311 § II). Bude také velmi plodné zhodnotit, jak prostřednictvím našich komunitních projektů zamýšlíme spolupracovat na jediném poslání v rámci dominikánské rodiny.

S ohledem na zmíněný slib poslušnosti se musíme zabývat také překážkami, které brání v realizaci komunitního projektu a často oslabují zodpovědnost za společné kázání: individualismus, spolčování, personalizace apoštolátu, pokušení zakládat skupiny a nebezpečí roztříštěnosti, srovnávání kazatelů, jež může opět vést k rozpadu komunity, pokušení vyhledávat uznání, využívání komunity (a tedy jejích jednotlivých členů) jako prostředku k uskutečnění osobních záměrů. Podobně i pokušení ustrnutí může mít vícero příčin: přehlížení kontextu vývoje společenské situace, změn sociálního složení a proměn uvnitř samotné církve a jejího vztahu k okolnímu světu; podceňování odcizení církve a našich současníků; opomíjení reality skutečných zdrojů, např. demografického vývoje, které vybízí k určitým změnám; zanedbávání trvalé formace, jež by umožnila adekvátně odpovědět na nové potřeby a výzvy, a spokojení se s pouhým opakováním toho, čemu jsme se věnovali odnepaměti... A protože apoštolská poslušnost je cele mobilizována „nespavostí pro spásu světa“, je zásadním bodem hodnocení důkladné zvážení proměn a potřeb světa (AGK Caleruega 1995, 44).

Konventní apoštolský projekt není, řekněme to jasně, strategický plán. Je to spíš běžný, ale možná pracněji získávaný plod vzájemné komunikace bratří, která musí být ve středu života našich komunit. Proces jeho vytváření má zůstat jednoduše v kompetenci konventní kapituly či setkání komunity, kde komunikace bratří umožňuje zároveň sdílet aktuální informace o působení každého bratra, diskutovat o společných perspektivách s ohledem na starosti světa daného místa a doby, hodnotit a přizpůsobovat naše stávající kázání prioritám, jež vzejdou ze společné rozpravy, definovat priority pro nastávající rok a konečně formulovat komunitní apoštolský projekt a způsob, jak navzájem provázat bratrský život a poslání. V podstatě jde o to, pokračovat ve slavení kapitul či je znovu zavést a zvyknout si na ně, protože během nich se utvrzuje naše povolání. Ustálení našich apoštolských závazků, a někdy pastoračních a apoštolských institucí nás příliš často svádělo k přesvědčení, že kapitula se omezuje na rozhodování o pragmatické organizaci zaběhlých věcí. Kapituly by však měly být spíš místem, kde se bratři v rámci bratrské komunikace stávají vnímavými k starostem současného světa a potřebám lidí. A právě tak vnímavými k nárokům Slova, jež mají přijímat, sdílet, hlásat a nést stále dál do míst, kam nás On předchází, a to s touhou přispívat k neustálému rozšiřování společenství jeho církve. Do jaké míry budeme schopni „utvrzovat“ se v povolání k neustálému „putování“, do té míry budeme schopni společně s celou dominikánskou rodinou potvrzovat řád jakožto řád kazatelů, jehož projektem, ideálem i naplněním je „svaté kázání“ (srov. 4. lateránský koncil).

Závěr: řád v zakládání...

Závěrem bych chtěl vyjádřit své přání, aby tento dopis byl prostudován a jeho obsah diskutován komunitou během kapituly. Na základě tohoto dopisu a podle pokynů provinciála bude každá komunita moci vypracovat komunitní projekt. Příští vizitace v provinciích, jež se budou zaměřovat na obnovu kázání a stálou formaci, budou příležitostí pokračovat v těchto úvahách.

Oslava jubilea připomene papežské potvrzení Dominikovy intuice, že by mohl sloužit církvi prostřednictvím Řádu kazatelů. Toto uznání bylo vyjádřeno v mnoha bulách, které doporučily tento nový řád místním církvím. Musíme však podotknout, že toto je pouze první krok v potvrzení řádu. Vyžaduje doplnění ze strany bratří, již musí den co den nést tuto intuici, že kazatelé touží zasvětit se podle příkladu první Ježíšovy komunity k apoštolskému a evangelnímu životu. Komunitní projekt je tudíž prostředek, jež nám řád nabízí, aby nás podpořil v úsilí o „potvrzení“ našeho řádu, jak je to také vyjádřeno v základní ústavě: „Základní úkol řádu a z něho vyplývající způsob života si zachovávají v každé době svou důležitost v církvi. Ale jak nás poučuje naše tradice, je zvláště důležité jim porozumět a oceňovat je, když nastanou podmínky pro změny a vývoj. Za takových okolností je úmyslem řádu statečně obnovovat sám sebe a přizpůsobovat se okolnostem, tím že

rozlišuje a schvaluje to, co je v přáních lidí dobré a užitečné, a to potom přejímá do nezměnitelného souladu základních prvků svého života“ (LCO 1, § VIII).

Komunitní projekt se v tomto smyslu váže k našemu slibu poslušnosti, jímž se každý zavazuje, spolu s bratry, kteří ho přijímají mezi sebe a jež on přijímá za vlastní, k utváření „svatého kázání“ ke službě církvi: „Komunitní projekt je jedním z důležitých míst, kde se uplatňuje slib poslušnosti, jež zakládá naši osobní zodpovědnost za budování komunity a poslání řádu“ (AGK Caleruega 1995, 44). Z toho vyplývá jasná výzva ke každodennímu žití řeholního slibu, abychom nejen spolu s ostatními, ale také pomocí ostatních byli a neustále se stávali bratry kazateli.

Na základě zapojení do této zakladatelské dynamiky může být řád svatého Dominika definován jako „evangelní paměť“, jíž je církev kázáním utvářena jako „svátost“ přátelské komunikace Boha s lidstvem. Ve společenství s vámi prosím Pána, aby nám udělil svou milost ke každodenní službě své církvi a světu.

V bratrském přátelství
váš bratr

fr. Bruno Cadoré OP
magistr Řádu kazatelů

- i Připomeňme, jak byl tento komunitní projekt poprvé popsán (AGK Oakland, 1989, kapitola II. o společném životě):

38 [Nařízení] *Aby se společný život stal znamením služby a bohatství poslání, žádáme každou komunitu, aby na základě společného díla všech bratří vytvořila plán apoštolského života. Tak se podaří odstranit ze společného plánování všechny individuální aktivity, které na sebe komunita nechce vzít. Ať je takovéto plánování neustále revidováno (LCO 6) a zohlední se přitom následující faktory:*

- cíl poslání komunity;
- plánování a zhodnocení úkolů;
- čas a rytmus modlitby;
- čas a rytmus setkávání;
- místa a čas pro mlčení;
- čas k odpočinku a prázdniny;
- finanční otázky.

Komunitní plánování musí být realistické, ucelené a uskutečnitelné, snadno ověřitelné a stabilní.

O šest let později předložila generální kapitula metodický návrh pro vypracování takového projektu:

„Většina návrhů, které jsme učinili, se týká komunitního projektu. Pro umožnění jeho realizace navrhuje ustanovit každý rok komunitní den, jehož náplní bude:

- (1) *zhodnocení apoštolské práce, služby nebo zaměstnání každého bratra a apoštolského působení komunity jakožto celku;*
- (2) *odhad zamýšlené práce pro každého bratra pro následující rok, přičemž každá apoštolská služba musí mít jasně vymezený mandát, jenž brání tomu, aby se bratr v dané službě příliš zabydlel;*
- (3) *stanovení nutného rozpočtu pro následující rok (jak individuálně, tak komunitně (srov. 38. I, (2))).*

Tyto komunitní dny by mohly být privilegovaným místem pro povzbuzení práce v týmu. Mohly by být např. momentem rozhodnutí o dalším pokračování v projektu, na kterém se bude podílet více bratří, eventuálně ve spolupráci s ostatními členy dominikánské rodiny. V tomto bodě jsme si kladli otázku, zda nevymezit maximální a minimální počet bratří“ (AGK Caleruega 1995, 44).

Generální kapitula v Bogotě navrhla následující syntézu:

„Mnohokrát jsme si kladli otázku, jak překlenout napětí mezi bratrským životem a misijním posláním. Komunitní projekt je nástrojem, který má toto napětí pozitivně zhodnotit (srov. Mexico 39; Caleruega 44; Bologna 127–132). Tento projekt patří všem, aby se celá komunita účastnila kázání a vydávala svědectví (srov. LCO 311, § II). Netvoří ho pouze časové rozvrhy a úkoly ke splnění; je to nástroj k prohloubení vztahů mezi námi, k upevnění upřímné komunikace a zapojení všech do misijního působení. Je vždy nutné, aby každá komunita vypracovala a zhodnotila každý rok svůj komunitní projekt, který je nepostradatelným prostředkem k rozvoji komunitního života. Tento projekt nesmí být pouze zaměřen k pastorační činnosti, komunitní liturgii a ekonomickému fungování, ale komunita v něm musí vyjádřit rovněž své cíle a prostředky, které si dává k tomu, aby se stala místem formace, setkání, slavení a domem kázání (srov. Krakov, 219–226). Komunitní projekt musí rovněž integrovat zamýšlené priority celé provincie a řádu. Kanonické vizitace jsou adekvátní příležitostí ke komunitnímu rozlišování o směřování společně vypracovaného projektu (srov. Mexico 40).“ (AGK Bogota, 2007, 164).

V Aktech kapituly z Providence se navíc říká (AGK Providence 200 I, 272–273): *„Otázka, která nám leží na srdci, není ‚ano nebo ne komunitnímu projektu‘. Je to otázka, zda chceme žít bratrský komunitní život, který je zakořeněn v misijním posláním a ověřuje se ve všech prvcích dominikánského života, nebo zda chceme žít individualistický život“ (273, 2); a dále „V přímé linii naší autentické demokratické tradice nám naše konstituce dávají odpovídající prostředky k dosažení našeho hlavního cíle: bratrský život ve všech rozměrech“ (273, 3).*

- ii Ricoeur, P., *Esprit*, 1988.
- iii Ricoeur, P., *Temps et récit III*; historie a fikce zde neznamenaají opozici historické skutečnosti a toho, co je jen imaginární, ale ukazují spíše na to, jak se ve vyprávění nějaké skutečnosti snoubí událost, o kterou se vyprávěč opírá, a způsob, kterým se on sám promítá do budoucnosti.
- iv Srov. fr. Carlos Azpíroz Costa, *Vy všichni jste bratři*, Dopis řádu z 8. 8. 2009.
- v Srov. na tomto místě důraz, který kapitula v Calerueze klade na vztahy, koordinaci a subordinaci, č. 44.
- vi „Cílem ‚komunitního projektu‘ je rozvinout bratrský život, který bude mít téhož ducha a kde individuální misijní činnost bratří a komunitní život jako celek budou vázány tímtež způsobem. Je to uskutečnění příkazu Řehole svatého Augustina: ‚Vždyť proto jste se sdružili v jednu společnost. Mějte jednu duši a jedno srdce v Bohu‘“ (AGK Bologna 1998, 127, 2).
- vii V tomto kontextu můžeme připomenout jak, kapitula v Trogiru definovala zaměření k apoštolátu (*determination apostolique*), kterým bychom měli být naplněni: přiblížit se našim současníkům v konkrétní realitě jejich existence, abychom s nimi sdíleli slova naděje a přátelství. Za tímto účelem kapitula podtrhla tři zcela zásadní aspekty kázání řádu: soucit s trpícími, s diskriminovanými a s těmi, jejichž důstojnost není uznána nebo dostatečně respektována; dialog, který pokorně hledá s ostatními pravdu (zvláště proto, abychom bojovali proti fenoménu výlučnému vymezování skupin a důsledkům fundamentalismu); přinášet slovo naděje a života, které lidem otvírá horizont jejich svobody. Tímto kapitola v Trogiru pokračovala v úsilí předcházejících kapitol o definici ‚priorit‘ řádového

kázání a „hranic“, které vymezují důležité perspektivy pro zhodnocení toho, co nyní děláme a co zamýšlíme pro budoucnost. Tato kritéria jsou základem pro identifikaci základních oblastí, ve kterých bude mít rozvoj řádového kázání prioritu (AGK Řím 2010, č. 128–184). Kázání Slova činí z našich komunit svědky *Božího přátelství*, ať už je tomu v obvyklých pastoračních postupech či v odvážnějších apoštolských počinech.

- viii Kapitula v Calerueze ustanovila: „Komunitní projekt (Oakland, 38; Mexico, 39) je jedním z mála mechanismů, jak prohloubit dialog uvnitř komunity a jak dosáhnout rovnováhy mezi komunitou a jednotlivcem. Je jasné, že se nejedná o nějaký čistě řídicí a plánovací orgán, ale o důležitý prvek našeho společného života a našeho pojetí misijní činnosti. Jde o to, aby jedinec přilnul ke komunitě svým vlastním způsobem, aby přijal koordinaci, resp. subordinaci svého vlastního projektu k projektu komunity. [...] Právě díky tomu, že předpokládá aktivní účast všech bratří podle jejich darů, schopností a zdraví, může komunitní projekt být užitečným prvkem k tomu, aby se nevytvořily určité nátlakové skupiny či aby nedošlo k marginalizaci určitých bratří. Komunitní projekt by měl být formulován podle reálných možností komunity, měl by však zároveň dbát o to, aby byl v souladu s prioritami celého řádu, prioritami provinčních kapitul a samozřejmě také potřebami a požadavky Božího lidu“ (AGK 1995, Caleruega, 44).
- ix Papež František, *Apoštolský list všem zasvěceným osobám při příležitosti Roku zasvěceného života*, 21. listopadu 2014.
- x Každá provincie určuje metodu, kterou navrhne komunitám k vypracování tohoto společného projektu. Můžeme zde pouze připomenout na základě akt kapitul citovaných výše důležité prvky, které by měly být integrovány do těchto projektů.
- Rozhovor mezi bratry by měl umožnit formulovat základní perspektivy komunitního poslání, které je aktuální v danou chvíli a v daném kontextu. To bude rovněž příležitost k tomu, aby se starosti světa okolo nás staly součástí toho, co si bratři navzájem sdělují a co sdílejí, abychom se poučili různými starostmi o svět, které bratři nesou, neboť je pravdou, že naše kázání by se mělo zakořenit v soucitu a ve starosti o spásu světa.
 - Bratři se shodnou na základních prvcích organizace společného života: úkoly, oficia a jejich vymezení, modlitba a slavení, kapituly a rady, prázdniny, komunitní exercicie, finanční otázky. Určí se též způsob a četnost vyhodnocení.
 - Každý bratr bude mít příležitost prezentovat své apoštolské závazky a služby a bratři společně určí hlavní směry apoštolské služby komunity. Tyto rozhovory musí být příležitostí zhodnocení apoštolského života komunity vzhledem ke komunitním závazkům, apoštolskému plánu provincie a také hlavním prioritám určeným generálními kapitulami.
 - Během takového dialogu se komunita konstituuje postupným přebíráním toho, co můžeme nazvat „společná apoštolská zodpovědnost“ (srov. AGK Bologna 1998, 127, 3), na základě společného zhodnocení potřeb a zdrojů, darů a potřebné formace, způsobu, jímž komunita upřesňuje svou touhu přispět k apoštolské zodpovědnosti provincie.
 - Cílem projektu bude na základě rozlišování uskutečněného v komunitě upřesnit způsob a časový rozvrh hodnocení, zvláště pokud jde o společnou apoštolskou zodpovědnost komunity, integraci a službu v rámci místní církve, začlenění do projektu provincie a do univerzálního poslání celého řádu.